

Izkaže razen nedelj in praznikov vsak dan popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 61, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolna petičnica 75 v., pogojen prostor 1-25 v.; razgledi in poslane vrstice po 1-50 v.; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno - demokratične stranke.

Posamezna šte. stane 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravištvu je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 61, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Hermann Wendel, (član nemške narodne skupščine):

Socijalistični razvoj v Jugoslaviji.

(Iz »Neue Zeit«.)

V Nemčiji je širša javnost še vedno popolnoma nepoučena o jugoslovanskih razmerah. Celotno »Vorwärts« je priobčil lažljivo budimpeštansko pravljico o izbruhu hrvatske revolucije v debelem tisku in je smatral ta dogodek za posledico samovoljnega stvarjanja državnih tvorb, ki »po svoji zgradbi ne spadajo v skupnost«. Tudi dunajska »Arbeiterzeitung« je istočasno pisala o državi SHS kot o nekakem poizkusu. »Tri različne narode spraviti pod eno streho«. Medtem ko vodilno časopisje nemške in avstrijske socijalne demokracije postavljata na ta način notranjo historično opravičenost nove države na jugovzhodu Evrope še na tehtnico, so jugoslovanski socijalisti sami vedno strastno povdarjali narodnostno skupnost srbohrvatsko-slovenskega naroda in zahtevali državno ujedinjenje že takrat, ko so še meščanske stranke smatrale narod in deželo za nekaj poizkusni objekt, za vsakovrstne c. in kr. državne artificioznosti. — Na ljubljanskem socijalističnem kongresu novembra 1909. se je prvič jasno povdrala potreba narodnostnega ujedinjenja v Jugoslavijo v posebnem političnem programu. Prva socijal. balkanska konferenca v Beogradu je temu sledila osem tednov pozneje. Že od takrat je vsakemu jugoslov. socijalistu prešla v meso in kri resnica, ki so jo Radniške novine v svoji prvi številki po dolgotrajnem zatiranju 2. decembra 1918. odločno in jasno povedale: Srbi, Hrvati in Slovenci so en narod, ker imajo en jezik in kažejo tudi drugače iste etnične posebnosti. Osvoboditev Hrvatov in Slovencev izpod avstr.-ogr. jarma in njih združenje s Srbi v samostojno državno tvorbo, so pozdravili jugoslov. socijalisti z veseljem zadoščenjem in milili tudi takoj na lastno združitev. Že novembra 30 izšla vsa večja mesta izjave za združene jugoslov. delavstva. Prav kmalu se je utrdila tudi upliva novoustanovljena meščanska stranka JDS, se razširila čez svoje meje na vse dele nove državne tvorbe.

Država obsega dve prejšnji samostojni državi, Srbijo in Črnogorjo in osem upravnih enot ranke habsburške monarhije, namreč Hrvatsko, Bosno-Hercegovino, dele Ogrske in pet avstrijskih dežel. Od teh pokrajin samo Črnogorja ni imela nobenih socijalistov. Družabni razvoj Črnogore je zaostal daleč za rojstvom moderne delavskega gibanja, in ko je končno vendar par intelektualcev v

Cetinu ustanovilo socijalističen klub, je zapovedal zviti knez Nikola svojim telesnim stražarjem, da se vpišejo kot člani v socijalistično društvo, kar so tudi storili in tako ondotne socijaliste (tkzv. »perjanike«) majorizirali, ter na ta način »demokratičnim« potom pregnali socijalizem iz kluba in dežele. V ostalih pokrajinah pa so obstajale od nekada kljub svoemu izključno agrarnemu licu, socijalnodem. organizacije. Srbija je imela od 1. 1903. svojo socijalistično stranko; še veliko starejše so bile deloma one zveze, ki so se prištevale k socijalistični armadi avstro-ogr. Jugoslov. in sicer: 1. ona Hrvatske in Slavonije, 2. Vojvodine, 3. Dalmacije, 4. Bosne in Hercegovine, 5. Slovenije — torej s srbsko soc. dem. šest medsebojno tudi prostorno deljenih organizacij.

Preki sod in obsedno stanje sta seveda ovirala od avg. 1914. sem, da bi principijelna in taktična nasprotja posameznih strank vse preveč postala vidna, kajti v Srbiji in Avstro-Ogrski, pa naj si je bila levice ali desnice, sploh vse, kar se je prištevalo k Marksovemu nauku, ni smelo za časa vojne odpreti ust; shodilo se bilo prepovedani, tisk zatrt, voditelji ogroženi. Kljub temu je hodila srbska stranka druga pota kot večina jugoslov. socijalistov v Avstro-Ogrski. Koncem julija 1914. je srbska socijalna demokracija glasovala zoper vojne kredite, ne toliko, ker je dvomila o defenzivnem karakterju od dunajskih in budimpeštanskih mogotcev zločinsko povzročene vojne ali da bi zanikala socijalistično dolžnost deželne obrambe, marveč vse bolj radi tega, da nudi ob priliki vojne katastrofe internacionalni vzgled. (Op. Wendel: Die serb. Socialdem. als Vorbild. 1917. »Die Glocke«). Temu svojemu stališču je ostala ves čas vojne zvesta in se izjavila konsekvantno k Zimmerwaldski internacionali. In če tudi ni dala delegatov za stockholmsko mirovno konferenco in na vso moč apelirala z ozirom na avstro-ogrsko in bolgarsko nasilstva v zasedeni Srbiji na vest človeštva, je vendar postavljala vedno internacionalno načelo nad nacionalnim. Najsi je tudi srbska soc. demokracija čisto po nemškem vzorcu šla v razredni boj in zavrgla že davno rusko tradicijo svojega na Černiševskega opirajočega se velikega prednika Svetozarja Markovića, je na stranko, koje vodilni člani so po zasedbi Srbije po sovražnih armadah, taval v inozemstvu, se tam

uživali v tipična emigrantska razpoloženja, vendar uplivala ruska revolucija vse močneje kot na socijaliste srednje in zahodne Evrope. Končno je vojna posredno in neposredno strašno razsajala v strankinih itak redkih vrstah; dva najboljša sodruha, o katerih se je zdelo, da podasta smer bodočnosti in pokažeta cilj, sta umrla: Dimitrij Tucović l. 1914. na bojnem polju pri Lazarevacu, Dušan Popović 1918. pa v londonskem eksilu. Žalostno je najstarejši strankin voditelj Dragiša Lapčević nedavno priznal, da se ni niti četrtna vseh sodrugov vrnila iz vojske. Tudi to je pripomoglo ustvariti duševno atmosfero, ki je bila dovezna za najbolj radikalne nazore.

Tako je ostalo veselje srbske socijalne demokracije na ustanovitvi SHS nekoliko potlačeno, ker je bila zanjo ta država le razredna država kakor vse druge, država proti kakršni se ima voditi boj, če treba tudi na nož, in na koje ogradju ne bi smel nikakor sodelovati razredno zavedni proletarijat.

Dočim so bosanski socijalisti vsled tesne zveze po prostoru in duhu med Belgradom in Sarajevom prišli v isti vodni tir, je bila hrvatsko-slovenska stranka izza vsega početka bolj nacionalna kakor mednarodna. Sicer ji je bil prihranjen oni grenki konflikt vesti, ki so jo preževale druge socijalistične stranke, v toliko, v kolikor ni vojna nikakor zahtevala od nje, da dela za obrambo lastne zemlje, vojna se je izvršila proti njeni lastni volji; socijalisti so zavzeli radi tega povsem zanikalno stališče napram vojni sreči Habsburgovcev, kakor so ga Jugoslovani zavzeli v splošnem napram donavski monarhiji. Tudi so po svojem položaju imeli več razumevanja za kretanje antantnih socijalistov, kakor pa za politiko nemških socijalnih demokratov. V njihovih vodjih, Vitomiru Koraču in Viljemu Bugšeku, je tičalo preveč čuta za resnično sedanjost, kakor da bi enostavno prespali ugodni čas, ki je podrl slabo iztrošeno streho avstro-ogrsk. države. Ker se je sedaj ustrojila država za vse Jugoslovane, je bilo treba pridno prijeti za delo, da se uredi prostor tudi za delavski razred. Tako se je udeleževala socijalna demokracija narodnih svetov, ki so po razsulu Avstro-Ogrske prevzeli na Hrvatskem in v Slavoniji začasno upravo, ter odposlala v 20 člansko Protičev ministrovstvo kot ministra za socijalno politiko, sodruha Korača. Čeprav udeležitev socijalne demokracije pri vladi ni bila brez vpliva na vpeljavo agrarne reforme in na izvršitev širnega dnevnika, se je vendar v celoti izkazala kot pametna. Odpor vелеpo-

sestnikov proti agrarni reformi in splošni reakcionarni kurz, ki je zavladal v državi SHS v očigled boljševiški nevarnosti, potom diktature, cenzure in preventivnih zaporov, je prisilil Korača, da je po 3½ mesečnem uradovanju popustil svojo službo, seveda prepozno, da bi si mogel priljaniti očitanja, ki so letela nanj in na rovaš njegove stranke, od strani srbskih in bosanskih socijalistov. (Konec prih.)

Pismo iz Bosne.

Kreka pri Tuzli, 31. avg.

Razmere v Zenici so zelo podobne onim v Kreki. Prejšnji teden je bila objavljena pri prečitavanju neka naredba »zemaljske vlade«. Sumničmo pa, da je bila korigirana od rudniške uprave v Kreki. Ta proglašitev se je glasila približno tako-le: »Stavkajoči delavci se bodo po potrebi in v posameznih skupinah zopet sprejemali v delo, razen sledečih: (Sledi 39 imen delavcev, zaupnikov organizacije.) Nazadnje pa je bilo k temu še pripomnjeno: »Ni pa Vam treba misliti, da je uprava prisiljena sprejeti te ljudi v posel. To je samo njena dobra volja...«

Stavkajoče delavstvo dobro ve, kako se je glasila tozadevna naredba centralne vlade v Beogradu. Zato se ogorčeno vprašuje, kako se je mogla in kje se je prekršila naredba? Torej samo po potrebi se bodo delavci prejemali v delo? Zakaj se pa še vedno išče in jemlje tuje delavce v delo, ko je domačih povsem zadostilo? — Ko so se delavci sprejemali v delo, se je vsakega dobro prekontroliralo, kako da je pri upravi »zapisan«.

Izmed zavednih socijalistov ni nobeden dobil dela. Uprava še vedno dobavlja delavce iz tujih krajev, tako, da na ta način za domačine res nikdar ni »potrebe!« — V rudnik se sprejema take delavce, ki rudnika v svojem življenju niti videli niso, domače izurjene rudarje se pa čisto po nedolžnem šikanira in preganja. Skoro vsaki dan se dogajajo nesreče. Predpisane varnostne odredbe so zelo površne ali pa so sploh neizpolnjene. Samo da se dobavlja nekaj premoga, drugo je upravi le postranska stvar. Stari, izkušeni delavci rudarji pravijo, da je bilo še v fronti bolj varno, kot v tem rudniku.

Nasilja še niso prenehala. Vse gre starim potom, in vsak dan se dogajajo krvičve zakona od strani političnih oblasti in sejejo med delavstvom veliko nezadovoljnost in ogorčenje.

Orožniški stražmojstri zabranjujejo in razpuščajo shode, ki so po vseh redpisih prijavljeni. Orožniki

sami zapirajo, sami napravljajo obtožbe, oni so vsega močnejši. Delavcem vlada formalno dopoveduje, da ne zabranjuje organizacij, ali inventarja delavskih organizacij, katerega je dala ob času znanega atentata na delavstvo zapleniti in raznositi na vse dele Jugoslavije, a ga nōče povrniti. Delavce ne pusti, da bi se sestajali na društv. sestankih ali konferencah. Nam slovenskim rudarjem ni dovoljeno prav nobene medsebojno posvetovanje. Vedno smo v nevarnosti, da sklicatelje pri- mejo in pozaporo ali pa pošljejo po odgonu! v Slovenijo.

Po naredbi centralne vlade je delavskim organizacijam zopet dovoljeno delovati. »Zemaljska vlada za Bosno i Hercegovino« pa to naredbo vsak dan krši. Samo en primer: V Kreki je bil zaposlen sodrug Rudolf Fabijan. Bil je tajnik delavske organizacije. Vsled tega ga je uprava odpuštila od posla, okrajno glavarstvo pa je na zahtevo uprave odločilo, da se ima zapreti in »šubirati« v Slovenijo, navajajoč kot razlog za pregon »brezposleno postopanje«. Kaj nam torej pomaga svoboda delavskega organiziranja, če državne oblasti funkcionarje organizacij naglašujejo za postopaje in jih gonijo iz mesta v mesto, kot kake prostitutke!?

Državne oblasti zajedno z upravam rudnika vstvarjajo stanje, katerega ni mogoče več vzdržati. V miranju od strani orožništva in političnih oblasti, pride še šikaniranje v delu, kršenje dogovora, sklenenega med upravo in delavstvom, zavlačevanje delovnega časa do devet ur dnevno, plačevanje visokih glob delavcev za brezposelnostne malenkosti! Vse te krivice silijo delavce na odpor in vedno obstoja po rudnikih nevarnost, da zdajpazdaj izbruhne stavka. Delavci se prese- ljujejo in rajši gladujejo kot da bi pod takimi strašnimi okolnostmi ostali na delu.

Vsled zgoraj omenjenega postopanja in preganjanja naša organizacija slovenskih rudarjev ne more uspevati, kakor bi morala. Odkar se je ustanovila organizacija, nam ni bilo mogoče sklicati več kot en shod skupno z bosanskimi sodruzi in eno konferenco, ki je bila pa razpuščena od kotarskega urada, oziroma od rudniške uprave v Kreki.

Če se te vnebokričve razmere prav kmalu ne uredijo, se res kmalu bližamo — koncu!...

Opomba: Opozorjamo še enkrat vse slovenske rudarje, naj ne iščejo dela v Bosni, dokler se razmere ne uredijo, oziroma dokler se ne sprejme v delo vsi stavkajoči delavci. Lahko se stavkokažemo, ki bi došli sem v delo, pripeti kaj neljubega.

LISTEK.

NA DNU.

Slika v štirih dejanjih. Spisal Maksim Gorkij. Prevel Pavel Golia.

(Dalje.)

Četrto dejanje.

Prizor isti, kot v prvem dejanju, samo Pepelove sobe ni več, ograja je porušena. Na prostoru, kjer je sedel Klešč, ni več nakoval. V oglu, kjer je bila prej Pepelova soba, leži Tatar, se premetava po ležišču in stoka od časa do časa. Za mizo sedi Klešč, popravlja harmoniko, poskuša registre. Na drugem koncu mize — Satin, Baron in Nastja. Pred njimi steklenica vode, tri steklenice piva in velik kos črnega kruha. Na peči se premetava in kašlja Akter. Noč. Sceno razsvetljuje svetilka, ki stoji sredi mize. Zunaj je veter.

Klešč: D-da... pri oni zmešnjavi ga je zmanjkalo...
Baron: Izginil je pred policijo... kot dim pred licem ognja...
Satin: Satin izginjajo grešniki pred obrazom pravičnikih!...
Nastja: Dober človek je bil starček... Vi pa niste ljudje... vi ste propalice...
Baron (hoje): Na vaše zdravje, leđil!

Satin: Zanimiva stara bajta, res! Nastenka se je zaljubila vanj...
Nastja: Zaljubila sem se, res! On je vse videl, vse razumel...
Satin (se smeje): In sploh, za mnoge bil... kot berglje za pohablenca...
Baron (se smeje): Kot obliž za rane...
Klešč: On... je bil usmiljen... vi pa nimate nobenega usmiljenja...
Satin: Kaj imaš od tega, če te mi je žal? Klešč: Tega ti ne znaš, da bi ti bilo žal... ampak razžaliti znaš človeka...
Tatar (sede na pograd in pestva bolno roko kot otroka): Dober človek bil — stari... zakon v duša imel! Kdor zakon v duša ima... je dober! Kdor zakon ne ima v duša... propal!...
Baron: Kakšen zakon, knez? Tatar: Tak... različen... več. kakšen...
Baron: Dalje! Tatar: Ne žali človeka — to je zakon! Satin: To se imenuje »Zbornik zakonov za zločine in prestopke«...
Baron: In še — Ustava o kaznih za okrajne sodnije...
Tatar: Koran pravi... vaš koran mora biti tudi zakon... koran pravi... duša mora biti koran... da!
Klešč (poskuša harmoniko): Ščemi, hudič! Ampak knez ima prav... živeti moraš po zakonu... po evangeliju...

Satin: Živi...
Baron: Poskusi...
Tatar: Mohamed je dal koran, je rekel: to je zakon! Delaj kakor tu zapisano! Potem pride čas, koran bo malo... čas da svoj zakon, novi... Vsak čas da svoj zakon...
Satin: No, da... prišel je čas in dal je... Zbornik zakonov o kaznih... Hud zakon, ne preneseš ga lahko...
Nastja (udari s čašo po mizi): In zakaj... zakaj jaz živim tukaj z vami? Stran pojdem... kamor koli... na kraj sveta!...
Baron: Brez šolnov, leđi? Nastja: Gola. Po vseh štirih bom lezla... Baron: To bo prav slikovito, leđi... če po vseh štirih...
Nastja: Da, po vseh štirih bom lezla... samo da tvojega gobca ne vidim več... ah, kako mi je zoperno vse... Vse življenje... vsi ljudje...
Satin: Če greš, vzemi seboj Akterja... on gre tudi tje... je zvedel, da je samo par sto metrov od kraja sveta zdravilišče za organizme...
Akter: Or-ga-niz-me, bedak! Satin: Za organizme, zastrupljene z alkoholom...
Akter: Da! On pojde... Boste že videli...
Baron: Kdo — on, ser? Akter: Jaz.

Baron: Mersi, služabnik boginje... kako že? Boginja dram, tragedij... kako so ti že rekli? Akter: Muza, tepec! Ne boginja, a muza! Satin: Laheza, Hera... Afrodita... Atropa... vrag si vedi, katera se!... To je vse Luka... nalimal Akterja, veš Baron? Baron: Luka je bil neumen... Akter: Nevedneži! Divjaki! Mel-po-me-na! Ljudje brez srca! Videli boste — še bol! O, žrite, žrite, mračni vi duhoviti... pesem Beranžerja... da! Našel si bo mesto, kjer ni, kjer ni...
Baron: Ničesar, ser? Akter: Da! Ničesar! »Ta-le jama... bo moj grob... jaz umiram... brez pomoči, zapuščen...« Zakaj vi živite? Povejte, zakaj? Baron: Ti, Kin ali genij in blaznost! Ne kriči! Akter: Lažeš! Kriči! Kriči! Nastja (dvigne glavo, maha z rokami): Kriči! Naj poslušajo! Baron: Kakšen zmisel pa ima to, leđi? Satin: Pusti jih, Baron! Hudiča! Naj kričijo... naj si razbijajo glave... pusti jih... Zmisel je ima... to... Ne moti človeka, kakor je dejal Luka... Da, on, ta stari kvas nam je prekrval celotno bratovščino... Klešč: Zmešal... da, ampak poti ni pokazal... Baron: Starec je — šarlatan...

Črni dijamant.

»Epoha« primaša v eni svojih številkih zanimiv pogovor s sodrugom Antonom Kristanom, ministrom za šume in rude, kojega izjave so značilne glede velevažnega premogovnega vprašanja v naši državi, okoli katerega se danes suče vse gospodarsko življenje. Premogovna kriza se je posebno izrazito pojavila zadnje čase na Angleškem, nič boljše pa ni v Nemčiji, in sploh po celi Evropi. S to krizo preti splošna gospodarska kriza. Zato je povsem na mestu, da podamo zanimive izjave sodr. A. Kristana glede premogovnega stanja v naši državi. Članek se glasi:

»Julius Verne, znameniti francoski romanopisec, ki v svojih knjigah opisuje pot človeških iznajdb, imenuje opravičeno premog »črni dijamant«. Ne oziraje se na dejstvo, da je dijamant res oglik, in da je izkustvo priznalo premogu isto vrednost kot dijamantu in zlatu, je danes, v času strojev, ko je premog silna ekonomska energija, primerno, da se ga čerpa bolj kot vsako drago kamenje.

Vprašanje, ali zmora naša država zadostno premoga vsaj zase, nas je napotilo k ministru za šume in rude, ki je bil pri ljubljanski deželni vladi poverjenik za javna dela, pod čegar področjem je tudi celokupno rudarstvo — v centralnem montanističnem uradu. Nemala je zasluga sodr. Kristana, da ima danes Slovenija ne samo zase kolikor toliko še dosti premoga, nego da ga je dala tudi Hrvatski in zadnji čas tudi Srbiji.

Na vprašanje, če se je že kaj odredilo v svrhu intenzivnejše produkcije premoga, je sodr. Kristan izjavil:

Prva moja skrb, ko sem prevzel ta resort, je bila, da izvem za stanje naših premogovnikov. Posvetoval sem se z načelnikom slovenskega centralnega montanističnega urada, rudarskim nadsvetnikom g. Pirnatom in g. Kropačem. Konferiral sem tudi z bivšim poverjenikom za rudo in šume g. Markičem iz Sarajeva. Obiskal sem premogovnik v Vrdu, ki da vidim na svoje oči, kaj da se da tam napraviti. Vrdnik je jako blizu Beograda. Konferiral sem nadalje z g. Belančičem iz Bosne in s predsednikom bosanske vlade A. Solom.

O rezultatu vsega tega sem poročal na ministrski seji. Dne 24. se je vršila v Beogradu tudi velika konferenca rudarskih strokovnjakov iz vseh krajev naše države. Pozvani so bili na to konferenco: iz Ljubljane g. Pirnat kot šef montanističnega urada v Sloveniji, rudarski predstojnik Kropač iz Cella, rudarski poglavar g. Stergar iz Ljubljane, šef rudarskega odseka v Zagrebu g. Tata, šef rudarskega oddelka iz Sarajeva dr. Kurc, rudarski komisar Čeruški iz Vrdu, direktor pečujskih rudnikov in strokovnjaki iz rudarskega oddelka v Beogradu. Na tej konferenci se je izdelal načrt za hitro in intenzivno delo v vseh rudnikih. Na konferenco so bili pozvani v svrhu informacije širše javnosti tudi vsi beograjski časnikarji.

Po tej konferenci se bo obdrževala še druga konferenca, kjer se porazgovorimo z rudarskimi delavci, da spoznamo tudi njihove zahteve. Stojim na stališču, da se mora delavca, ki je važen faktor pri vsem delu, poslušati, kaj da zahteva.

Na temelju sporazuma glede plač in izboljšanja splošnega njegovega življenjskega stanja, kakoršen mu pristojno kot človeku, je možno začeti s solidnim delom. Kolikor bo delavec

zadovoljnejše živel, v toliko bo tudi produkcija intenzivnejša.

Da izvem še za potrebo premoga za našo industrijo, se bo sklicala tudi konferenca industrijalcev.

Uverjen sem, da imamo premoga v naši državi za svoje potrebe dovolj in da je treba začeti samo z intenzivno proizvodnjo. Prva moja skrb mi bo, da zopet oživim srbske premogovnike, odkoder naj bi se premog oddajal železnicam tega okraja. Vsled tega sem zahteval na ministrski seji kredit treh milijonov dinarjev, da dam predjem privatnim premogokopnim podjetjem, seveda pod našo kontrolo. Ta kredit je odobren. Za bosanske rudnike sem zahteval kredit od 50 milijonov kron, ki bo nedvomno dal take rezultate, da bomo zalagali z bosanskim premogom vse potrebe železnice, industrije, in privatnih potreb. Iz Bosne moremo dobiti dnevno 200 vagonov produkcijo pa bomo zvišali še na petsto vagonov in še več. — Pečujski rudniki so dajali dnevno 300 vagonov. Podvel sem vse korake, da to produkcijo obnovimo. To pa zavisi od kvalificiranih delavcev, pravih minijerjev, ki danes delajo na Štajerskem v Leoben-Steirer in na Vestfalskem v Ruhrgebieta. V najkrajšem času bomo imeli v teh rudnikih 3000 delavcev pravih minijerjev, od katerih se bodo tudi naši naučili.

S premogovnim vprašanjem so v zvezi vsa življenjska vprašanja. Računati in zanašati se moramo samo nase. Motilo se oni, ki mislijo na to, da bi dovažali premog iz Amerike, ki bi veljal 1 kg 50 parov (1.50 K). Zelo važno je, da se uredi reden promet, od katerega je uspeh odvisen. Sedaj se dela na tem, da se spravi lokomotive in ves vozni material v red. Poleg tega je potrebno, da imamo zmožne delavce. Zato se otvorijo posebne rudarske šole, kjer se bodo v dvehletnem kurzu izobrazili rudarji. V to šolo bo treba poslati kar največ Srbijancev.

Za trdno upam, da se na ta način prav kmalu naša premogovna kriza reši. Znano je že, koliko premoga potrebuje železnica; koliko pa ga potrebuje industrija, mlinarska, sladkorna in tvornice, ki izdelujejo izvozne predmete, bo pokazala konferenca z industrijalci. Kolikor premoga pa bi še manjkalo za potrebe domačega ognjišča, to se bo izpopolnilo z drvmi. Treba bo seveda pri tem paziti, da se drva hranijo kolikor največ za industrijske svrhe. — Beograd bo letošnje zimno gotovo preskrbljen s premogom.

Delavsko vrtno mesto g. Cadburyja.

Srečni kraj!

Angleška je prva dežela na svetu, v pogledu delavskih stanovanj, vrtnih mest in ljudskih hiš.

Eno najbolj interesantnih skupin delavskih stanovanj je vrtno mestec Bournville. Leži blizu Birminghama, par korakov od starih zatohlih hiš, ki so še v tolikem številu v velikem industrijskem mestu; Bournville je v resnici mesto med cvetlicami. Hiše so sezidane po vzoru podeželnih vil, okrašenih z venci rož in se razprostirajo na širokem odprtem terenu, med vrtni in športnimi prostori; hiše same na sebi so navadnega, pa vendar zelo elegantnega sloga, v notranjosti opremljene s vsemi modernimi pripravi. Vsaka ima še zraven poseben prostor, ki ne služi kot stanovanje, pač pa kot knjižnica ali pa sprejemnica, koje se

lahko posluži vsak Bournvillski prebivalec.

To vrtno mestec je delo industrijalca Cadburyja, fabrikanta čokolade, ki je dal mestecu sezidati na lastne stroške ter potem njegovo upravo poveril neki družbi pod pogojem, da le-ta upotrebi vse dohodke v povečanje vrtnega mesta.

Cadbury je industrijalec, ki ga je treba iskati širom sveta. Henri Seliger, sotrudnik »Humanite«, ki je z drugimi tovariši obiskal Bournville, opisuje tvornico, kjer dela 8000 delavcev, opisuje, kako je tu vse do najmanjše pičice tako urejeno, da imajo ljudje veselje do dela, nečuteč skoraj nobenega napora. Treba je videti vse športne priprave, ki so v zvezi z tvornico, kjer se delavci m delavke — med delavnimi urami — fizično vzgojujejo; treba je biti navzoč pri zajutruku, ko jedo delavke, v belih oblačilih, z belimi hlačami poleti na travi, pod rožnimi paviljoni, pozimi v prostorih, zelo bogato in umetno opremljenih jedilnicah, dočim se na orgljah proizvajajo izbrani muzikalični komadi. Je to v resnici mesto novo ustvarjenega sveta!

In stvarnik vsega tega je 80 letni starec, ki je obogatel v svoji industriji, izdal pa ves svoj zaslužek za

skupno stvar: njegovih enajst sinov ne bo podedovalo ni vinarja. On je hotel dokazati, da individualna lastnina ni neobhodno potrebna za človeški napredek ter je to potrdil z vzgledom.

Nimam strahu pred boljše vizmom — je zatrdil Cadbury svojim posestnikom. Imam zaupanje do ljudstva. Treba ga je samo postaviti v take materijalne razmere, ki mu z jamčijo duševni in moralni razvoj. Stanovanje je v široki meri vzelo kamen napredka. Kako se naj izboljšajo razmere tisočim in tisočim delavcem, ki morajo živeti v ožjih prostorih, ki so škandal za človeštvo; v ulicah ali ozkih dvorcih, umazanih, smrdljivih, brezsolčnih in brezračnih, od koder se ne vidi cvetja in drevja, kjer se ne nudi prilika razvedrilnih iger, ki so neobhodno potrebne za fizično in moralno zdravje!

Pojasnite to v vašem kraju — je dodal Cadbury — in rešili boste prihodnost.

Ena stvar je gotova: da iznaša umrljivost v Bournvillu na vsakih tisoč prebivalcev 7.3, med tem ko dosega to število v Angliji 15.7, v Franciji pa celo 21 od tisoč prebivalcev.

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

SEJA MINISTRskega SVETA.

LDU, Beograd, 4. V današnji seji ministrskega sveta so poleg drugega sklenili: 1. Otvoriti se nov kredit v znesku 15 milijonov kron za izplačevanje draginskih doklad invalidom; 2. za člana reparacijske komisije v Parizu se imenuje Kato Bošković, za njegovega namestnika pa dr. Korporič; 3. arhiv bivšega avstro-ogrškega guvernerja v Beogradu se izroči ministrstvu za pravosodje, kjer ga ima pregledati posebna komisija, v kateri so razven ministra za pravosodje tudi član državnega sveta Zivanović, član kasacijskega sodišča Pratanović, vsesučilski profesor Jovanović in sekcijski načelnik v ministrstvu za notranje stvari Lazić; 4. sprejme se predlog finančnega ministra, da se do nadaljnjega naredbe ustavi plačevanje davka na vino v Hrvatski.

Po svetu.

POSVETOVANJA O PREHRANI IN INDUSTRIJI V PRAGI.

LDU, Praga, 4. (ČTU) Danes so se v praški mestni posvetovalnici zastopniki posvetovali glede prehrane in industrijskih proizvodov v republiki. Od zastopnikov delavstva je bilo navzočih okoli 300. Vlado so zastopali ministrski predstojnik Tusar in ministri Klofáč, Houdek, Hejdl in Stříbrný. Govorniki zaupnikov so v svojih govorih jako resno razmišljali o potrebi delavstva in po goje ter razvoj industrijske produkcije. Člani vlade so obrazložili načrte glede preskrbe in glede zatoru odenstva z živili. Ministrski predstojnik je izjavil, da se bodo ti problemi razpravljali na posebni seji narodne skupščine, čije sklepi se bodo izvedli energično.

TRACIJA SAMOSTOJNA DRŽAVA.

LDU, Versailles 4. (DunKU) Kakor poroča »Chicago Tribune«, je Wilson po kablu naznanil ameriški delegaciji v Pariz, da ni izpremenil svoje namere stvoriti iz vzhodne in zapadne Tracije neodvisno državo.

To je odgovor Wilsonov na brzobjavke Venizelosove.

PROTI ZDRUŽITVI NEMČIJE Z AVSTRIJO

LDU, Lyon, 5. (Brezžično.) Vrhovni svet je včeraj pozval Nemčijo, naj se odreče vsaki združitvi z Avstrijo in naj vsled tega spremeni svojo ustavo. Ako nemška narodna skupščina v Weimaru ne izpremeni v tem zmislu ustave tekom 15 dni, nastopi ententa vojaško.

»LANDSKNECHTI« ZA RUSKO REAKCIJO!

Dunaj, 4. Ruski agentje iz Berlina širijo propagando in nabirajo nemške pristojnice za protirevolucionarno armado pod Kolčakov in Denikinom t. j. boljševikom. Po mnenju »Vorwärtsa« nemška vlada premalo energično nastopa proti tej akciji, ki je sramota za republiko, ker bi eventualno naš Nemčija postala podlaga in izhodišče stremljenj, da bi se spet ustanovila caristično-reakcijska Rusija — in tako uničila vse pridobitve in ves kulturni napredek današnje sovjetske Rusije.

Obravnave o bulgarskih mejah.

LDU, Lyon, 5. (Brezžično.) Vrhovni svet mirovne konference se je, kakor poroča »Petit Journal«, včeraj bavil z južnimi mejami Bulgarske, ni pa še končnoveljavno rešil tega vprašanja. »Petit Parisien« pa piše, da je vrhovni svet včeraj že določil bulgarske meje. »Excelsior« pravi, da je rešitev vprašanja Tracije precej napredovalo in da bodo bulgarske meje iste, kakor pred balkansko vojno leta 1913. Vprašanje trgovskega izhodišča na Egejskem morju uredi posebna določba, katero se v zmislu klavzule mirovne pogodbe Bulgarija obveže še v naprej, da jo sprejme. »Echo de Paris« poroča tudi, da se je vrhovni svet bavil z določitvijo južnih bulgarskih mej in da bodo zveze z morjem le trgovske-ga značaja.

Uspehi rdeče armade

LDU Stockholm, 4. (DunKU) Kakor doznava »Politiken« iz najboljši

šega vira, se boljša vojaški položaj sovjetske vlade vidoma. Prodiranje Denikinovo je ustavljeno, in Kijev je zopet osvojen. Na vzhodu stoji Rdeča armada pred Tobolskom, ki je že zavzel. Kolčak se pripravlja izprazniti Omsk.

Požar v gorovju Maures.

LDU Lyon, 4. sept. (DunKU-Brezžično) iz Toula javljajo, da so se vsled velike vročine poslednjih dni in vsled hudih viharjev od zapada in severozapada vneli gozdi v gorovju Maures. Navzlic vsem poizkusom, da bi omejili gozdni požar, se širi ogenj dalje proti vzhodu. Nekatera kopališča v bližini so se morala izprazniti.

Radgona protestira.

Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo je dobilo 4. t. m. nastopno nemško brzobjavko odbora radgonskih trgovcev: »Danes v Radgoni zbrani nemški trgovci, obrtniki in gostilničarji protestirajo proti priključitvi k Nemški Avstriji. Radgona je gospodarsko navezana na zasedeno ozemlje Prekmurja ter na pokrajino lužno od Mure in bo uničena, ako se odcepi od tega ozemlja. Laž priseljenih uradnikov je, ako trdijo, da hoče Radgona spadati k Nemški Avstriji. Res pa je, da hočemo živeti s Slovenci v miru in edinosti. Prosimo, da se ta naša prošnja pošlje v Pariz in da nas obranijo gladi in revščine. — Odbor radgonskih trgovcev.«

Tešinsko vprašanje.

LDU, Moravska Ostrava, 4. sept. (ČTU.) Pariški dopisnik lista »Kurier Poranny« poroča, da je z ozirom na prekinjenje posvetovalj med Čehoslovaki in Poljaki v Krakovu sklenil svet petorice, da predloži slezijsko vprašanje poljski in čehoslovaški komisiji pod predsedstvom Cambona. Ta komisija obstoja iz poljske in čehoslovaške podkomisije. Poleg tega obstoja komisija ališancov z generalom La Rondon na čelu. General La Rond ima enotno vodstvo vse zadeve v svojih rokah. Dal se je o tešinskem vprašanju že »dodrobno poučiti po ministrih Beneš in Dmowski. V zadnjih dneh je bil k posvetovaljem pritegnjen tudi poljski poslanik dr. Patek v Pragi, ki se sedaj muči v Parizu. Poljski zastopniki so baje pripravljeni odstopiti Čehom v tešinskem okraju 5 občin, v okraju Plonchet (Friedek), občino Hrušov in v okraju Kyselico (Freistadt) občino Petruvald. Poleg tega so Poljaki pripravljeni skleniti s Čehi pogodbo za dobavo premoga iz zgornje slezijskega in tešinskega premogovnega ozemlja, kakor tudi železniški in vojaški dogovor. Predsednik čehoslovaške-poljske komisije Cambon je razdelil dele komisije tako, da se bo istočasno odločevalo o usodi Tešina, Čace, Spiža in Orave. Z ozirom na tešinsko vprašanje se sedaj razpravlja: 1. O pripadnosti ozemlja, 2. o premogovnem vprašanju in 3. o železniških zvezah. Predsednik Cambon se zavzema za ljudsko glasovanje ter je vprašal poljske zastopnike o pogojih ljudskega glasovanja, pri čemer je bilo določeno, da je predpogoji glasovanja odstranitev čet ter vojaških in civilnih oseb, ki bi moge vplivati na glasovanje, kakor tudi izvedba glasovanja v spornem ozemlju po občinski. Nesporno ozemlje naj bi se po razsodbi Cambona takoj priznalo Poljakom ali Čehoslovakom. Kar se tiče dobave premoga, se je izjavil

Nastja: Lažeš! Ti si šarlatan!
Baron: No, ledi!

Klešč: Resnice ni imel rad... Luka... Upiral se je on resnici... saj tako je prav! Če pogledaš, kaj pa je to resnica? Tudi brez nje ne moreš dihati... Pogled kneza... pri delu si je roko zlomil... proč mu jo bodo odrezali... vidiš, pa imaš resnico!

Satin (tolče s pestjo po mizi): Tihol! Vi vsi ste — živina! Skaze... molčite o starcu! (Spokojno): Ti Baron si slabši od vseh!... Ti ničesar ne razumeš... in... lažeš! Starec ni — šarlatan! Kaj je to — resnica? Človek — vidiš, to je resnica! On je to razumel, vi — ne! Vi ste trdi kot opeka... Jaz razumem starca... da! Lagal je... ampak iz usmiljenja do vas, vrag vas vzemi! Veliko ljudi je, ki lažejo iz usmiljenja do svojega bližnjega... jaz vem... jaz sem to čital... Lepo, navdušeno, ganljivo lažejo... Je laž, ki da uteljo, ki pomiri... ona blaži težo, katera je razdrobila roko delavca... in objema umirajočega od lakote... Poznam jaz — laž! Kdor ima slabotno dušo... in kdor živi od tujih sokov, — ta potrebuje laž... enemu je opora, drugemu skrivališče... Kdor je pa sam svoj gospodar... kdor je neodvisen in ne žre tujega kruha, — kaj bo tak... lagal? Laž — to je vera sužnjev in gospodarjev... Resnica je — Bog svobodnega človeka.

Baron: Bravo. Dobro si povedal! Jaz se popolnoma strinjam s teboj! Govoril, kot — poštenjak!

Satin: Zakaj ne bi včasih tudi lopov lepo govoril, če — govorijo poštenjaki... kot lopovi? Da, jaz sem veliko pozabil... ampak marsikaj še vem! Starec? To je bil — pameten mož! Uplival je name, kakor kislina na star in umazan denar... Pijmo na njegovo zdravje! Nalij!

(Nastja nallje čašo pive in jo da Satinu).

Satin (se smehlja): Starec živi iz sebe... na vse gleda z lastnimi očmi. Nekeč sem ga vprašal: dedek, zakaj živijo ljudje? (Skuša posnemati glas in pretuje Luke): »Za boljšo bodočnost živijo ljudje, dragec moj! Vidiš, vzemimo na primer, živijo mizarji in — vse — smet — narod... In iz njih se rodi mizar, tak mizar, da ga še ni videla zemlja; vse mizarje prekosi, ni ga med mizarji njemu enakega... Vsemu mizarškemu delu daje svojo obliko... naenkrat dvigne vse delo za dvajset let naprej... Tako tudi vsi drugi... ključavničarji... čevljarji in drugi delavci... in kmetje... celo gospoda — vse živi za boljšo bodočnost! Vsak misli, da živi zase, ampak na koncu se izkaže, da živi za boljšo bodočnost! Po sto let in mogoče tudi več — živijo »za boljšega človeka.«

(Nastja gleda uporno Satinu v oči. Klešč opusti harmoniko in tudi posluša. Baron je nizko sklonil glavo in bobna s prsti po mizi. Akter se je nagnil čez peč in skuša oprezno zlestiti na pograd).

Satin: »Vsi, dragec moj, vsi, kakor so, živijo za boljšo bodočnost! Zato tudi moraš

spoštovati vsakega človeka... ker mi ne vemo, kdo je, zakaj se je rodil in kaj lahko napravi... mogoče se je rodil nam v srečo in v veliko korist... Posebno otroke moraš spoštovati, otročičke! Otročički rabijo prostora! Otročičke pustite živeti... spoštujte jih! (Pavza).

Baron: No, da... za boljšo bodočnost? To me spominja naše družine... Stara familija... iz česa Ekaterine... plemenitah! vi-tezi... izhaja iz Francije... Služili so, vse više so plezali... Pri Nikolaju I. je bil moj ded Gustav Debil... visok dostojanstvenik... bogastvo... na stotine tlačanov... konji... kuharji...

Nastja: Lažeš, ničesar ni bilo!
Baron (poskoči pokoncu): Na-aj? No — dalje?

Nastja: Ni bilo res tega!
Baron (kriči): Hiša v Moskvi! Hiša v Petrogradu! Kočije... kočije z grbi! (Klešč vzame harmoniko, vstane in gre v ozadje, odkoder opazuje sceno)

Nastja: Ni res!
Baron: Kuš! Jaz pravim... po deset la-kajev!

Nastja (z naslado): N-ni res!
Baron: Ubijem te!

Nastja (se pripravlja, da bo lahko zbe-žala): Ni bilo kočij!

Satin: Pusti, Nastenka, ne jezi ga...
Baron: Počakaj... ti vlačuga... Mo-

Nastja: Tudi deda mi bilo... Ničesar ni bilo!

(Satin se hohoče).

Baron (seže, truden od jeze, na klop): Satin, ti si povej... avši... ti se tudi smeješ? Ti tudi ne verjameš? (Kriči, obupno, tolče s pestmi po mizi): Res je, vrag vas vzemi!

Nastja (zmagoslavno): A-a, si zavilil! Razumeš sedaj, kako je človeku, ki mu ne verjamejo?

Klešč (se vrača k mizi): Sem mislil, da bo tepež...

Tatar: O, neumni so ljudje! Zelo slabol!

Baron: Jaz ne dovolim, da se norčujete iz mene! Jaz imam dokaze... dokumente... hudiči!

Satin: Proč jih vrzi! In pozabi na kočije... tudi s kočijo ne vzameš prošlega...

Baron: Ampak, kako si upa!

Nastja: Pogled ga no! Kako si upam!... Satin: Vidiš, upa si! V čem je slabša od tebe? Če prav v prošlosti ni imela niti kočij — deda, niti očeta in matere...

Baron (če bolj mirno): Vrag te vzemi... znaš ti mirno soditi... Jaz pa, kakor vse kaže, nimam značaja...

Satin: Preskrbi si ga. Koristna stvar! (Pavza). Nastja, hodi v bolnišnico?

Nastja: Zakaj?

Satin: K Nataši?

(Dalje prih.)

dmowski pripravljene, dobavljati premog Čehom iz zgornje - sloviškega in karvinskega prenogovnega ozemlja. Poljska pa ne bo dobavljala Čehom nobenega koksa, ker ga poljska industrija potrebuje sama zase. Glede železniških zvez je izjavil poljski zastopnik, da je Poljska pripravljena nositi del stroškov za zgradbo nove čehoslovaške železniške zveze ter prepustiti čehoslovakom 25% železniške tonate. Dopisnik »Kurjera Poranny« končuje poročilo z opombo, da je tešinsko vprašanje dobljeno za Poljake v razmerju 1:3/4.

Za osvoboditev internancev.

Zadnjič smo omenili v našem listu usodo koroških internancev in zahtevali odločno, da se napravi njihovu trpljenju konec. Povedali smo, da se nahaja med temi zlasti mnogo nedolžnih delavcev in kmetov. Saj so se glavni nemški kolodvoje prej rešili. Veseli nas, da nismo ostali v tem našem protestu osamljeni. V četrtašnji »Klov. Narod« posvečuje Ljubljanski župan dr. Tavčar tej žalostni zadevi naslednje besede:

»Nekega lepega dne dala je vlada na kastel prignati takimenovane nemške internance, ki žive ondi nekako tako, kakor so živeli naši ujetniki na Nemškem. Radi teh ujetnikov smo mi kričali, kolikor se je dalo, in to po vsi pravici. Gotovo je, da kriče radi svojih internancev Nemci ravno tako in morda tudi po vsi pravici. Skrajni čas je, da pridejo internanci iz grada. Mi ne vidimo razloga, čemu bi se take kolonije lakote in nestrpnosti še dalje vzdrževale ter dajale Koroščem priliko, da strastno agitirajo proti nam pri plebiscitu. Vse, kar je pametno, vsaka tortura mora enkrat končana biti, in če nima nikdo drugi poguma, da protestira proti takim in enakim nasilnostim, ima ga podpisani, ki je še vedno zastopnik človekoljubja in ki se v tem pogledu ne boji nobenih napadov in nobenega opljuvanja.«

Mi smo tudi mnenja, da je vse internance čimprej osvoboditi, povrniti jih družini in domu. In ne samo tiste, ki so na Gradu. Kajti mi vemo, da je takih »kolonij lakote in nestrpnosti« prav veliko. Najti jih je že celo v Semendriji. Nimamo več samega interniranja, ker se je medtem iz teh napravilo že vojne ujetnike in talce. Talce! Kako smo stiskali zobe, ko smo izvedeli, da je napol pokojna Avstrija zbirala talce med dalmatinskimi in bosanskimi meščani. Sedaj delamo isto mi! Ironija. Čemu, zakaj? S kakim uspehom, s katero koristjo za našo stvar na Koroškem? Naj se že neha!

Mi nismo o vsem tem pisali le v listu, napravili smo tudi že priporočne korake pri deželni vladi in v Belgradu. Zlasti pri dež. vladi smo našli na čudni ... avstr. odpor. Akti so se namreč najprej porazgubili, potem je pa nastal križ s podpisli. In čudno je to, da je bila vojaška oblast vse bolj hitra in prvična nego civilna. Kaj tiči za vsem tem? Za enkrat še samo vprašamo.

Dnevne vesti.

Neprijetna stvar.

Občinske volitve so menda že pred duri. Tako sem čital. Najbrže bo ta nesreča zadela tudi Ljubljano. Po vsakih volitvah smo kaj obljubljali in volilci, dobrovoljni ljubljanci, so nam radi verovali. Ena najstarejših obljub je za Trnovo tisti most ob podaljšani Opekarski cesti na Prule. K sreči te obljube še nismo izpolnili, tako da bomo še za prihodnje volitve lahko agitirali z mostom. Dokler ga Trnovčani nimajo, še vedno lahko agitiramo zanj. Zato bi bilo bolj pametno, če tega mostu ne napravimo pred volitvami. Veliko nevarnost je napravil pred meseci občinski svetnik, ko je svetoval, da naj se tja premesti brv električne cestne železnice pri šentpeterskem mostu. Trnovčani so si to brv takoj ogledali, pa so videli, da za Trnovo ni primerna. Prekratka je, nič modernejša, prava vaška brv. Za Trnovo, ki tvori tako važen in zgodovinski del bele Ljubljane, pa taka podrtja že ni. Most ali brv ni nov, ni cel, ni zidan, sploh škandal bi bil za nas. Poznamo ošabnost in prevzetnost Krakovčanov in Trnovčanov. In prav nič ne dvomimo, da je opravičena. To razpoloženje v Trnovem nam je res neprijetno! Trnovčani, veste kaj, pred volitvami ne dobite ne mostu, ne brvi, obljubili pa vam bomo, da dobite po volitvah tak nov modern most, da boste z nami in zadovoljni. Potem — bomo že videli! Šentpetersko brv vam še vedno lahko vrnemo.

Odškodnine beguncem in političnim preganjancem.

Deželna vlada za Slovenijo je prejela od ministrstva za zunanje stvari nastopno poročilo naše mirovne delegacije v Parizu: 1. Prijave gorških beguncev se niso mogle vzeti v poštev, ker je mirovna konferenca načelno sklenila, da imajo pravico, zahtevati od Avstrije odškodnino samo pripadniki zveznih in pridruženih držav, ki so se vojskovale. Teda imajo pri nas to pravico le podaniki Srbije in Črne gore, nikakor pa ne oni iz bivše Avstroogrske monarhije. 2. Kar se tiče odškodnine za politična preganjanja, je naša delegacija od tozadevne komisije zahtevala, da se pravica do odškodnine prizna tudi pripadnikom bivše Avstroogrske monarhije in to tembolj, ker so avstrijski podaniki imeli to pravico že na podlagi dotičnega avstrijskega zakona. V tem oziru omejuje pogodba z Avstrijo pravico do odškodnine samo na one, ki pripadajo zveznim ali pridruženim državam, to pa samo v slučaju, ako so bili s preganjanjem oškodovani. Ureditev teh vprašanj, ki se tičejo pripadnikov bivše Avstroogrske monarhije, je prepustena državam, katerim pripadajo sedaj. (LDU.)

Brez sanjarij.

Pod tem naslovom je priobčila »Straža« članek, v katerem se trdi, da je nezmislno pričakovati od sklepa pariške konference odrešitev naših po Lahih zasledenih primorskih pokrajin. Mi, ki smo poznali napore konference, smo to že davno dokumentirali proti gotovim krogom, ki so pri nas zavajali ljudstvo z brezplodnimi nadami in iluzijami in odvrčali od nas kruto istino. V tolikem se s piscem pač strinjamo, odgovoriti pa moramo na oni del članka, v katerem se govori o revoluciji v Italiji, od katere nimamo baje tudi ničesar pričakovati in kjer se slika italijanski proletarijat kot šovinistično nestrpnega. Zdi se nam, da se to ne vjema. Takot po okupaciji omenjenih ozemelj so italijanski oficijelni socialisti na velikem shodu v Milani javno protestirali proti temu »da je italijanska vojska nezakonito zasedla gornjo dolino Soče in ozemlje od nje proti vzhodu, ker v istem prebiva narod, ki nikdar ni izrazil želje, da bi se ga pridružilo italijanski državi in so obenem zahtevali, da naj ta narod odloči o svoji usodi potem glasovanjem«. To konstatiramo, ker nečemo, da bi kdo namenoma ali nevede škodoval ugledu mednarodne socialistične misli o narodnostni nestrpnosti. In povedati hočemo obenem, da smo globoko prepričani, da bo tudi glede naših krajev v zasedanem Primorju končno triumfirala pravica. Narodi so nepremagljivi in neumrliči.

Stanovanjska beda v Ljubljani.

Poletje mineva, hladna jesen nastopa, zima bo prej tu nego si mislimo; pereče stanovanjsko vprašanje v Ljubljani pa tako težko čaka rešitve. Zdi se, da je na merodajnih mestih vendarle vse premalo volje in odločnosti, da bi se silni bedi od pomoglo še pred zimo. Vse gre veliko prepočasli! Ali naj stotine rodbin zmrzujejo in životarijo po železniških vozovih še dolgo tja v zimo in preko nje? — O tem bodo govorili brezstanovanjci na javnem shodu v »Mestnem domu« dne 12. septembra ob 19. uri 30 minut.

Naznanilo vsem onim, ki imajo svojce v Ameriki.

Vsem onim Slovencem, ki imajo svojce v Ameriki, priporočam prav to, da jim nemudoma sporoče, da naj ne menjajo dolarje za krone tam, ker jim je treba dati v Ameriki za 100 K od 4 do 8 dolarjev, medtem ko dobijo tukaj 100 K za manj kot 2 dolarja. Tu dobe namreč za 1 dolar 52 K. — Škodo, ki jo imajo naši ljudje, ako zamenjajo dolarje v Ameriki pod gori navedenimi slabimi pogoji, je vsled tega velika. Priporočam zato ponovno vsem zainteresiranim rojakom, da to nemudoma sporoče svojim svojcem v Ameriki Josip Sitar, Toplice-Dolenjsko.

Začasna stanovanjska komisija.

V seji deželne vlade 6. avgusta t. l. se je sprejel načrt naredbe celokupne deželne vlade za Slovenijo o ustanovitvi začasne stanovanjske komisije v celoti z nekaterimi spremembami in v sklenjeni obliki predloži ministrstvu v odobrenje.

Mestni deklinski licej in licejska ljudska šola.

Šolsko leto 1919/1920 se prične na liceju z dnem 22. septembra. Novih gojenk se ne sprejema več, ker so vsi razredi že zasedeni. Gojenkam, ki so bile že na

zavodu, se je javiti v sredo, 24. septembra med 10. in 12. uro v Mladiki z zadnjim izpričevalom. Ponavljalci in dodatni izpiti se vrše v sredo 24. septembra ob 8. uri. Vpisovanje v I. razred licejske ljudske šole je v ponedeljek, dne 22. septembra, od 9. do 10. ure v Mladiki. K vpisovanju se je zgledati s krstnim listom in z izpričevalom o cepljenih kozah. V višje razrede licejske ljudske šole se ne sprejema več novih gojenk. Pouk prične v torek, dne 23. septembra ob 8. uri.

Drobno.

— Na obeh ljubljanskih gimnazijah, to je na humanistični gimnaziji v Tomanovi ulici in na realni gimnaziji na Poljanski cesti, se prične šolsko leto 1919/20. dne 22. septembra t. l. z vpisovanjem v I. razred. V II.—IV. razred se bodo vpisovali učenci dne 25. v V.—VIII. razred dne 26. septembra. Sprejemni izpiti za I. razred se vrše 23., ponavljalni, dodatni in sprejemni izpiti v II.—VIII. razred pa 24. septembra. Otvoritvena sv. maša bo dne 27., redni pouk se prične v ponedeljek, dne 29. septembra.

— Trgovski tečaj na liceju. Vpisovanje v trgovski tečaj na liceju bo v ponedeljek, dne 29. sept. ob 8. do 10. ure dopoldne v Mladiki. Sprejemna izkušnja se vrši v torek, dne 30. sept. ob 9. uri dopoldne. V enoletni trgovski tečaj na liceju se sprejemajo: 1. absolventke osmega razreda kake ljudske šole; 2. absolventke trirazredne meščanske šole; 3. absolventke vsaj 4 razredov liceja; 4. absolventke prvega letnika učiteljske, — ako imajo v računstvu, jezikih, zemljepisju in zunanji obliki, najmanj red 2, ako so dopolnile najstarejšo leto in ako napravijo sprejemni izpit. Pričenši z absolviranim petim razredom liceja in absolviranim drugim letnikom učiteljske odpade sprejemni izpit.

— Na državni obrtni šoli v Ljubljani se prične šolsko leto 1919/20 dne 19. t. m. Otvorjeni bodo naslednji oddelki: 1. višja stavbna šola; 2. višja strojna šola; 3. stavbna rokodelska šola; 4. strojna delovodska šola; 5. elektrotehnična delovodska šola; 6. mizarska mojstrska šola; 7. kiparska šola; 8. ženska obrtna šola; 9. javna risarska šola. Vpisovanje bo od 15. do 17. t. m. po redu, ki je razviden iz tozadevnega razglašja v Uradnem listu št. 141, z dne 3. t. m.

— Velikovec, ustanovitev srednjih šol. Otvoril se začne v Velikovecu I. letnik gimnazije in učiteljske šole za šolsko leto 1919/1920.

— Podpore primorskim slovenskim dijakom v Zagrebu. Za avgust in september t. l. se slovenskim primorskim dijakom, ki ostanejo v Zagrebu (okrog 40), ker se je akademski dom razšel, nakaže podpora.

— Poziv tehnikom. Služitelji tehniških in rudarskih visokih šol, ki reflektujejo na državne ustanove, se pozivajo, da predložijo svoje tozadevne prošnje, opremljene z zadnjimi študijskimi spričevali, krstnim listom, domovnico in ubožnim spričevalom, najkasneje do 15. septembra 1919. na naslov »Upravna komisija tehniško-visokošolskih fondov v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, II. nadstropje«.

— Svarilo pred nakupom komatov! V noči od 4. na 5. septembra sta bila ukradena v hlevu kmetijske družbe 2 lahka komata z vso konjsko opremo. Pred nakupom se svari, oziroma naj se takoj ovadi prodajalca.

— Pokojnine in vojaške podpore na Koroškem in v coni A. Sklene se na seji dež. vlade, da se na Koroškem v coni A izplačujejo pokojnine in vojaške podpore istim osebam in v isti višini, kakor jih je izplačevala Nemška Avstrija.

— Priporočamo vsem menjalnico ter informacijo pisarno nasproti južnega kolodvora. Natančneje glej oglas.

— Nogometne tekme. V nedeljo in ponedeljek 7. in 8. t. m. se vršita na športnem prostoru pred drž. kolodvorom dve veliki nogometni tekmi med Hrvatskim akademskim športklubom iz Zagreba in ljubljanskim »Ilirijo«. Hašk kot reprezentant hrvatskega športa je ljubljanski športni publiku že iz predvojnih let v dobrem spominu; za vsak njegov nastop je vladalo pri nas največje zanimanje. Obe prireditvi se smatra lahko za najvažnejši naše letošnje športne sezone. Hašk in »Ilirija« si bosta stala nasproti v nedeljo petič. Rezultati dosedanjih tekem so: 6. 6. 1912 v Zagrebu 6:2, 15. 9. 1912 v Zagrebu 3:0, 28. 9. 1913 v Ljubljani 1:3, 21. 5. 1914 v Zagrebu 1:0. — Tekma se prične ob 17. uri in se vrši ob vsakem vremenu. — Vstopnina je prilagoden izdatkom, ki jih ima »Ilirija« z ureditvijo športnega prostora in stroškom prireditve same.

Ali ostane Ljubljana vedno vas.

Danes pač ne more nihče več dvomiti, da mora že po naravi postati Ljubljana kulturno središče Slovenije. Prej smo vedno računali s Trstom. Sedaj, ko nam je Trst in Primorje, to oko v svet, in najbolj žilavi del slovenskega naroda bil morda deloma tudi po zaslugi čudne jugoslovanske politike iztrgan z našega telesa, sedaj je pač naravni zakon, da posvetimo Ljubljani več pozornosti, da poskrbimo za njo vsestranski razmah in procvit.

V Ljubljani so se nastanili novi uradi, ustanavljajo se šole, razvijajo se trgovina, obrt in industrija v mestu in v bližnji okolici. Mesto samo pa ni izpremenilo v teku enega leta, odkar obstoja Jugoslavija, skoro prav nič svojega lica. Pred leti smo opozarjali socialni demokrati na nevarnost, ki je pretila Ljubljani takrat, ko je zgradila Avstrija svojo turško železnico čez Jesenice v Trst. S to železnico je hotela Avstrija dograditi most do Adrije preko Gorenjske in tako izolirati Ljubljano, ki prejšnji državi ni bila nikoli posebno simpatična. Ljubljani je pretila takrat glede razvoja precejšnja nevarnost. Danes so pa te razmere postale povsem drugačne. Mesto Ljubljana je naravno središče večjega teritorija, v katerem cvete že danes precejšnja industrija, in ki je jako pripraven, da se še bolj razvije. Vprašanje pa je, če bo mesto Ljubljana znalo upoštevati to svojo ugodno lego. Ako Ljubljana ne bo ničesar storila za svoj razvoj, za svojo modernizacijo, če ne bo znala osredotočiti niti industrije in gospodarstva sploh, kakor tudi niti kulturnega razvoja, potem se tudi ne bo mogla razviti in postati primerno središče, v katerem bi se lahko razvijalo gospodarsko in kulturno življenje Slovencev in deloma Jugoslovancev sploh.

Če imamo visoke šole, meščanske šole, srednje šole, produciramo duševne sile, pospešujemo kulturni razvoj, a razviti se ne more kultura in gospodarstvo, če se ne razvije tudi mesto samo in če mestna občina in pokrajinska kakor tudi državna vlada, kolikor prihajata v poštev, ne preskrbita za razvoj mesta in pripravi predpogoje za naselitev in ureditev potrebnih ustanov, središč. Kam naj danes spravimo pod streho vse potrebne centrale, vse potrebne ljudi, vse potrebni aparat za vse te stvari?

Veliko je Ljubljana v tem oziru že zamudila. In če bo odlašala še dalje te svoje nujne naloge, bo izpustila iz rok najlepšo priliko, da si zagotovi silajno bodočnost. Razvoj industrije in trgovine, razvoj šolstva in kulture potrebuje svobodnega razmah. In tak razmah je danes v Ljubljani nemogoč.

Izgovarjamo se, da ni denarja. In če ga ni? Ali naj zato zakrknemo v tje tesni in zatohli Ljubljani? To ne sme biti, ker se sicer obsodimo sami propadanju. Kar je potrebno, mora biti. Ljubljanska občina je dolžna poskrbeti tako ali tako za vse predpogoje, da postane mesto udobno središče za razvoj. Privabiti mora s svojim lastnim razvojem to življenje v mesto, dati mora streho vsem ustanovam in jih pospeševati. Če tega ne stori, zakrivi velik greh nad slovenskim ljudstvom.

Iz stranke.

Politična šola v Trbovljah. So-druge in sodružice, ki bi se radi udeleževale šole, se naj oglašajo pri sodružici Čečevi v »Delavskem domu« do 7. t. m. — Šola se zopet prične v sredo, dne 10. t. m. ob 4. uri popoldne.

V Spodnji Poljskavi pri Prager-skem se je vršil v nedeljo, dne 31. avgusta t. l. številno obiskani politični shod, na katerem se je ustanovila krajevna politična organizacija. Na shodu je poročal sodrug V. Grčar iz Maribora.

Stavkovni sklad kovinarjev.

3. Izkaz:

Kovinarji podružnice Štore 300 K. kovinarji avto-delavnica 271 K. Kolkaj Jož. nabral 197 K. Jak. Porenta 2 K. topniška delavnica 313 K. Kralj Ivan, trg. sotrudnik 8 K. Dražil Štef. 10 K. Hlebš nabral 26 K. kovinarji podružnice Kamnik 250 K. 80 vin. kovinarji Vestnove tovarne v Celju 963 K. kovinarji podružnice Bištrica v R. 440 K. E. Kordelj 4 K. kovinarji delavnice Kregar 24 K. Jeraj Franc 20 K. Subert L., delovodja v Railenburgu 10 K. Jerman Alojzij, klepar 10 K. Neimenovan 50 K. Karl Dermastla 50 K. Jos. Petelan 100 K. dr. D. Lončar 50 K. J. Kopač 50 K. V. Bukšeg 50 K. Anton Kristan 50 K.

Mellior Čobai 50 K. dr. Topolovački 50 K. Slavko Henč 50 K. kolodvorski delavci 65 K. Peterlin Anton 10 K. kovinarji podružnice Jesenice 1392 kron 50 vin., kovinarji podružnice Javornik 565 K. 30 vin., Neimenovan 10 K. Leo Živkovič. Saver Metelst, radnika Beograd 1000 K. Zveza trg. nastavlencev 200 K. od borbe do zmage, Mojzes pod Vrbo 5 K. Kristan Fr. 10 K. kovinarji podružnice Sv. Lovrenc 80 K. kovinarji podružnice Dobrava 484 K. skupaj 7150 K. 60 vin., prej izkazanih 16717 K. 66 v., skupaj 23.808 K. 26 vin. Hvala lena vsem darovalcem.

Osrednje društvo kovinarjev.

Vsem darovalcem naznanjamo, da imajo pravico vplogleda v nabiralne pole pri Osrednjem društvu, oziroma pri zaupnikih vsak dan. Na vprašanje jeseniških kovinarjev, ako smo od nasprotuih strank dobili denar, odgovarjamo sledeče: Znano nam je, da so na Jesenicah tudi nasprotniki nabirali ter da niso nam do danes nič obračunali. Kje je denar, nam ni znano. Vsem, ki imajo od Osrednjega društva kovinarjev nabiralne pole ali mogoče še nabrani denar, prosimo, da iste čimprej vrnejo. Ves denar, ki je bil doposlavljen strokovni komisiji, ho strokovno tajništvo v kratkem objavilo.

Opomba: Pogodbo kovinarjev priobčimo v torek.

ZA TISKOVNI SKLAD »NAPREJA«

smo prejeli: Daroval trgovec E. P. za uslugo, ki mu jo je napravil poslanec Petijan v Belgradu 500 K; Osrednje društvo kovinarjev in sorodnih strok v Ljubljani, podružnica Dobrava 100 kron; nabrano na pevskem večeru »Svobode« v Hrastniku 64 K; podružnica »Svobode« v Celju 100 K; Neimenovan 10 K; skupaj 774 K; prej izkazano 4444 K 17 vin., skupna vsota 5218 K 17 vin.

Najnovejša poročila.

(Naša izvirna poročila.)

ENTENTA PROTI NEMŠKO-AVSTRIJSKI ZVEZI.

V torkovi seji Najvišjega Sveta so sklenili vložiti protest proti sklepu nemške Narodne skupščine, da se prizna avstrijskim delegatom v nemškem državnem zboru pravica soglasovanja, kakor je to izraženo v členu 61 konstitucije. Protest označuje ta članek absolutno nasprotin članku 80 dogovora z dne 28. junija, katerega je Nemčija odobrila, oziroma se mu podvrgla. Nota dok v voljuje Nemcem 15 dnevni rok v svrhu alimiranja tega članka.

MEHIKA NOČE VSTOPITI V ZVEZO NARODOV.

Pri otvoritveni seji meksikanske Narodne skupščine je predsednik Carranza pred vsem nastopil proti vmešavanju Amerike v notranje zadeve Meksike, branil nevtriliteto Meksike za časa vojne, ugotovil, da ona ves čas vojne ni nikomur nič žalega storila, ne na imetju ne na življenju in konečno izjavil, da ne namerava pristopiti Zvezi Narodov.

MOČ BOLJŠEVIŠKIH ČET.

Iz Revala poročajo, da štejejo boljševiske čete vsega skupaj 1.225.000 mož, od kojih stoji 40.000 na severu, 165.000 na zahodu, 145.000 na jugu in 135.000 na vzhodu; v rezervi jih je 740.000.

(Vesti LDU.)

POLITIČNI BOJ V NEMŠKI AVSTRIJI.

Praga, 5. »Večer« piše: Na Dunaju se pripravlja boj za nadvlado, Koalicija krščanskih socialistov s socialnimi demokrati bo s sklepom miru razpadla. Prvi se nameravajo združiti z Vsenemci in obvladavati Avstrijo. Njihovo delovanje bo morilo na to, da omogočijo zopetni povratek Habsburžanov. Socialni demokrati po svoji moči se bodo pridružili Vlenemcem, ki pripravljajo spojitve z Nemčijo. Kakršenkoli bo izid tega boja, na vsak način pomenja nevarnost za svobodo čehoslovaške republike. List poroča nadalje, da obstajajo med Dunajem in Budimpešto tajne zveze in to kljub dozdavnim napetostim zaradi Zapadne Madžarske. Na Madžarskem so si prilastili krščanski socialisti vso moč in se trudijo, da spravijo svoje avstrijske somišljenike zopet na površje. Ako pa se posreči krščanskim socialistom to stran in onostran Litve priti zopet do moči, potem so Habsburžani dobili igro. In to je cilj te zveze!

WILSON O REKI.

Washington, 5. Wilson je imel v mestu Chio City govor, v katerem se je dotaknil tudi reškega vprašanja.

nja. Dejal je, da je Italija s svojo zahtevno po posesti tega mesta stavila mirovni konferenci predlog, ki nima ničesar skupnega s predpogoji za zvezo narodov. Dasi ravno se nahajajo tam samo raztresene italijanske naselbine, zahteva Italija zase nemenej posest Reke, to pa očividno samo iz strateških in vojaških pomislekov, katerih bi se Italija z ozirom na zvezo narodov prav lahko iznebila.

ITALIJA ODSTOPILA DEL TRŽAŠKE LUKE ČEHOSLOVAŠKI.

Rim, 5. Vlada je dala del tržaške luke na razpolago Čehoslovaki za izkrcanje 50.000 Čehoslovakov, ki se vrnejo zidnjega izтока. Po izkrcanju koncesija ne bo več veljavna.

ITALIJANSKI MINISTRSKI SVET.

Rim, 5. Včeraj se je vršila zelo važna seja vseh ministrov, državnih tajnikov, načelnikov upravnih oddelkov itd. Posvetovali so se o reformi javne službe ter gospodarski obnovi Italije.

REFORMA ITALIJANSKEGA SENATA.

Rim, 6. Senatska komisija za reformo senata je predložila zakonsko predlogo, sestoječo iz 26 členov. Najvažnejši je: 60 senatorjev imenuje kralj kot dosmrtni člani senata, 180 senatorjev volijo posebni odbori in zastopi (trgovske zbornice itd.), 60 jih pa voli poslanska zbornica. Kot njihova starost se določa 35 let. Poslovna doba obeh senatorjev, ki niso dosmrtni člani, znaša 12 let. Vsaki 6 let izstopi polovica senatorjev.

TISKARSKA STAVKA V RIMU.

Rim, 5. (DunK.) Stavka stavcev v Rimu se bliža svojemu koncu. »Giornale de Italia«, »Piccolo« in »Mezzaggora«, ki so bili 50 dni ustavljeni, pričnejo zopet izhajati.

PRED SPLOŠNO STAVKO V MARSILIJU

St. Germain, 5. »ECHO de Paris« poroča, da izbruhne v soboto v Marsiliju splošna stavka, ako se ne bo ugodilo zahtevam pristanišnih delavcev. Mnogo s premogom, oljem, fosfati, vinom in tobakom naloženih ladij in več kot 10.000 ton žita čaka na izkrcanje.

ZELEZNIŠKA STAVKA V AVSTRIJSKI KONČANI.

Maribor, 5. Zelezniška stavka na Dunaju je bila končana danes ponoči. Danes vlaki zopet redno vozijo.

PREMIJE MED POLJAKI IN UKRAJINO.

Moravska Ostrova, 5. (ČTU.) Poljski listi poročajo, da je med poljsko in ukrajinsko vlado sklenjena premirje. Določena je demarkacijska črta in izmena ujetnikov. Stopi v veljavo dne 1. septembra.

ENTENTA ZAPUSTILA ARHANGELSK.

London, 5. Reuter poroča: Vsi člani ententnih poslaništev in konzulatov so dne 3. t. m. zapustili Arhangeljsk in odpotovali na Angleško.

Gospodarstvo.

O čekovnem prometu. Zneske, ki so manjši kakor 1000 K, dostavi poštni urad po pismonoši na dom. Po zneske pa, ki so večji kakor 1000 kron mora priti stranka sama, in sicer navadno v blagajno čekovnega urada v Ljubljani. Tu se mora stranka izkazati, da je upravičena prevzeti nakazani znesek. Navadno nima stranka s seboj nobene legitimacije. Takrat nastanejo večkrat težave pri izplačevanju. Uradnik ne pozna stranke osebno. Po znesek pride dostikrat tudi druga oseba, ne pa tista, na katero je naslovljena nakaznica. Uradnik v blagajni zato ne ve, ali naj ji izplača nakazani znesek ali ne. Priporočamo zato strankam, ki pridejo po denar v blagajno čekovnega urada, da prinesejo s seboj tudi legitimacijo ali sicer kakšno izkaznico, s katero dokažejo svojo

identiteto in da so tudi upravičene prevzeti nakazani znesek.

Lanene tropine. Dolgotrajna vojna je povzročila, da so povsod zmanjkala močna krmila in še dandanes jih primanjkuje povsod v veliki meri. Posledica tega je pomanjkanje mleka, ki ga dandanes ne moremo pridobiti niti toliko, da bi zalagali ž njim naša mesta. Druga posledica leži v slabem stanju naše mlade živine, ki je ne moremo vzrejevati tako umno, kakor bi bilo potrebno za izboljšanje živinoreje. Posebno veliko potrebo občutimo na olinatih tropinah, in glede teh posebno lanenih, ki so za vzrejevanje telet in za krave molznice posebno velike važnosti. Dobre lanene tropine imajo povprečno 2½krat toliko beljakovin in toščobe v sebi kolikor jo imata oves in koruza, dvakrat toliko kakor pšenica in rženi otrobi, trikrat toliko kakor dobro seno. Rabijo se najbolje na ta način, da se najprej vložijo rezanica, nanjo se potrosijo lanene tropine in morebiti nekaj otrobov ter se vse skupaj dobro pomeša. Z ozirom na starost in velikost telet se poklada na glavo po ¼ do ½ kg, enoletni ½ do 1 kg lanenih tropin na dan. Kravam dajemo po 1 kg do 1½ kg. Posebno hvaležne za to krmilo so molzne karve, če jih dobivajo k pijači 14 dni pred otelitvijo in 14 dni po nji. Ta zelo okusna in lahko prebavna pijača tako okrepi živali, da navadno lahko prestanejo otelitev, pa tudi pozneje ne obole tako lahko. Krave molznice pa se sploh izkažejo hvaležne za vsak dodatek lanenih tropin s povečano množino mleka, ki se ga od njih namolze. Slovenski kmetijski družbi se je posrečilo dobiti nekaj vagonov lanenih tropin, ki jih bo oddajala v prvi vrsti svojim članom po 170 K za 100 kg franko, Ljubljana. Vreče se mora plačati posebej, ako jih ne prinese odjemalec sam s seboj.

Tržaški Lloyd vzpostavi v kratkem naslednje proge: proga za brzoparniki Trst - Aleksandrija, sirska proga Trst - Aleksandrija - Smirna, tesalska proga Trst-Carigrad, proga za brzoparniki Trst-Solun-Carigrad-Crno morje in dalmatinsko-albanska proga.

Oddaja ribolovov. Država bo dala v najem ribolov na Ohridskem jezeru. Skadarsko jezero je že oddano. Vprašanje ribolova v naši državi še ni definitivno rešeno, zato se raztegne dosedanj srbski zakon tudi na nove pokrajine.

Kava v Italiji monopolizirana. Kraljevi dekret proglašja kavo za državni monopol.

Agitirajte za naše časopise!

Izdajatelj: Josip Petecan.

Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Zenitna ponudba. Mladenič, star 31 let, čevljarški mojster, se želi seznaniti z maloposelstvom od 36 do 80 let, vdova neizveta, v bližini katkega rudnika, tovarne ali pa v kakem trgu v svrhu ženitve. Resne ponudbe na upravo lista.

Oton Zemelrok

Glavica št. 74, občina Vič

izvršuje vsakovrstna mehanična, strojna, ključavničarska dela ter pobakrenje in ponikljanje. Prevzame tudi v popravilo vsako vrsto strojev. Izvršuje se točno in po najnižji ceni. Priporoča se p. n. strankam v obilni obisk.

Društvo zasebnega uradništva Slovenije se sprejme

1.) vodjo pisarne,

ki bode obenem tudi urednik društvenega glasila. Znati mora strojepis, biti vesten in imeti veselje do organizatoričnega dela.

2.) pomožno uradnico

z lepo ročno pisavo in znanjem strojeписа.

Pisarna ponudbe je vložiti do 20. t. m. z izpričevali na Društvo zasebnega uradništva Slovenije v Ljubljani, Marije Terezijske ceste 13/II.

Prenos gostilne.

Velečenjenim bivšim gostom, prijateljem in znancem javim, da postrežem kakor po navadi z dobro pijačo po primerni ceni in se priporočam za obilni obisk.

S spoštovanjem

BOLE, gostilničar

Nova (Krsnikova) ulica 5. Ljubljana.

KAJO DELIC,

— draguljar in zlatar —

Hišerjeva ul. 4 Ljubljana Hišerjeva ul. 4

priporoča svojo

ZLATARSKA in DRAGULJARSKO DELAVNICO

za vsako vrsto novih del in popravil, jednako prevzame vse vrste pozlačenja in posrebrjenja. Kupi se staro srebro in zlato po najvišjih cenah, ter se predelava staro zlatino v novo, kakor prstane, uhane itd.

Razpis.

Pri zdravilišču v Rogaški Slatini se odda potom javnega razpisa za zdraviliško dobo leta 1920., 1921., 1922., 1923., to je za štiri leta

restavracija

v zdraviliškem domu proti najemnem znesku 8000 K in pa 15½ obra-be inventarja, kateri se bo pa ceni šele koncem seziže.

Navedeni najemninski znesek je smatrati za najmanjši ponudek, vendar pri oddaji ni vezano na najvišje ponudbe.

P. n. interesi za gori razpisano restavracijo se vabijo, da si isto že sedaj na licu mesta ogledajo, dokler traja še sezija.

Ponudbam, katere je vlagati do 20. septembra 1919 naravnost pri ravnatelstvu zdravilišča v Rogaški Slatini, je poleg ponudb zneska priložiti sledeče dokaze:

1. O strokovni usposobljenosti.
2. O narodnosti.
3. O zadostni višini obratne glavnice.

V Rogaški Slatini, 31. avg. 1919. Ravnatelstvo državnega zdravilišča »Rogaška Slatina«.

Razpis.

Za narodno predstavništvo v Belgradu se išče perfektni stenograf za slovenske govore. Prosilec mora imeti poleg strokovne izobrazbe tudi primerno splošno izobrazbo. V prvi vrsti pridejo v poštev prosilci z akademsko izobrazbo. Prošnje naj se pošljejo do 30. septembra t. l. predsedstvu narodnega predstavništva v roke podpredsednika dr. Franja Jankoviča. Nastop službe po dogovoru.

Predsedstvo

narodnega predstavništva.

Štev. 1235.

Razglas.

Glasom odloka ministrskega sveta z dne 7. julija 1919., št. 2447, se vsi rudniški posestniki in prostosledci v kraljestvu oproščajo plačevanja uvozne in izvozne carine pri izvozu svojih rudniških proizvodov, bodisi da so ti v sirovem ali v predelanim stanju, kakor tudi za uvoz strojev, orodja, gradiva in vsakršnega pomožnega materiala, ki ga potrebujejo za rudarska dela.

Z ozirom na gorenji odlok je odredila Generalna direkcija carina s svojim razpisom z dne 23. julija 1919, C. br. 8772, da morajo postopati vse Carinarnice po gorenjem odloku in po sledečem:

1. Deklarant — v gorenjem slučaju rudniški posestnik ali prostosledec — mora predložiti Carinarnici uverjenje Glavne rudarske direkcije, s kojim se potrjuje kaj se uvozi in da je to za potrebo rudarstva. Uverjenje mora soglašati s to-

vornim listom in s tovorom, ali ako se prinese blago seboj, s prijavo.

2. Uverjenje Glavne rudarske direkcije mora biti potrjeno od Generalne direkcije carina, in še le potem, na osnovi tega uverjenja bo dovolila Carinarnica, da se blago uvozi brez plačila carine.

3. Uverjenje, označeno pod točkama 1 in 2 se bo smatrala kot carinska deklaracija in dobi svojo

uvozno ali izvozno številko, s kojo se razbremenijo skladiščna knjiga do-tične carinarnice.

Za uverjenje pod točko 1 je vpo-slati takso 2 dinarov, prošnja sama se kolekuje z 0.50 dinara.

RUDARSKO GLAVARSTVO

v Ljubljani, dne 2. septembra 1919.

Rudarski glavar:

Ing. Stigar, l. r.

Menjalnica ter informacijska pisarna

d. z o. z.

v Ljubljani, nasproti južnemu kolodvoru

kupuje in prodaja tuje valute vedno po najugodnejšem dnevnem kursu. Bavi se poleg tega z bančno in trgovsko komisijo, sprejema v inkaso devize na vsa inozemska tržišča, kupuje in prodaja tu in inozemske vrnodnosne papirje in daje informacije o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah. — Vodstvo v rokah strokovnjakov — bivših bančnih uradnikov.

Dr. ANT. BRECELJ

prej primarij v Gorici, širokovnjak za notranje in otroške bolezni, zdaj v Ljubljani, na Bregu št. 10

sprejema od 10—12 in od 3—4.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska.

Opr. št. 365/19-1.

Razglas.

Dr. Bogdan Derč ordinira za svojece članov Okrajne bolniške blagajne ljubljanske, in sicer: za noseče, za matere, za dojenčke in otroke brezplačno vsak dan od 3. do 5. ure popoldan v Elizabetni bolnišnici v Streliški ulici (za Gradom).

Svoje, ki potrebujejo zdravniško pomoč, zglašiti se morajo prej v blagajnični pisarni na Turjaškem trgu št. 4, prvo nadstropje, ozir. poslati v pisarno svojega zastopnika, in dokazati svojo upravičenost s kako listino (z izpisom iz rojstne knjige, poročnim listom itd.), da dobe nakaznico, brez katere ordinira zdravnik le v nujni sili. Kadar je ordiniral zdravnik brez nakaznice, poslati je naknadno po nakaznico.

V Ljubljani, dne 22. julija 1919.

Načelstvo.

Priporočamo e d i n o tovarniško zalogo

šivalnih strojev za rodbino in obrt ter njih posameznih delov.

POTREBŠČINE za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijske in manufakturne BLAGO za OBLEKE.

Jos. Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nasip, za vode dežno.

Slavnemu občinstvu se priporoča

KAVARNA „CENTRAL“

poleg Zmajevoga (Jubilejnega) mostu.

Lastnik Stevo Miholič.

Pohištvo

za delavska stanovanja iz mehkega lesa. Spalne sobe, jedilnice, sobe za gospode, vseh vrst lesa in oblik. Kuhinjske opreme, železno pohištvo, tapetniške opreme zelo poceni v trgovini pohištva

Karl Preis, Maribor, Stolni trg št. 6.

Nakup neprisljen!

Ceniki zastoj!

Popravila se sprejemajo. Lastna delavnica.

- IVAN JAX in sin -

LJUBLJANA Druška cesta št. 15. LJUBLJANA

Šivalni stroji in stroji za pletenje. Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena l. 1867. Vezanje ponuja brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“ : : KOLESA iz prvih tovarnen

***** Dürkopp, Styria, Waffenrad.

Glavnica: 200.000.000 kron.

Rezerve okrog 150.000.000 kron.

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani,

Prešernova ulica 50 v lastnem poslopiu.

Prodaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna naročila; sprejem in oskrba depotov z vesno revizijo zrebalnih efektov; samoshrambe (Safe-Deposits) pod lastnim zaklepom strank; krediti in predujmi vsake vrste; inkaso in eskont-menic; nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemstva; potovalna kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun, itd. --